

ZA VELIKE I MALE MESNE DELIKATESE!

www.podravka.com

Hrvatska kvaliteta

DOBROBIT PERADI U EU

Janječić¹, Z.

Što je više zakona o dobrobiti tovnih pilića i kokoši nesilica koje donosi EU, tim više situacija postaje zamršenija. No, gotovo nigdje se u zakonima ne spominju nedostaci koje donose i kakav će efekt imati na ekonomsko poslovanje u proizvodnji mesa i jaja peradi. S druge strane, ukoliko se ptičja gripa nastavi širiti Europom, slobodno držanje peradi u ispuštima više neće moći biti provedivo, te će se proizvodnja peradskog mesa i jaja morati vratiti u zatvorene peradnjake.

Dobrobit peradi u zemljama EU povećana je zakonima koji dolaze iz Bruxellesa. Neki od tih zakona već utječu na dobrobit peradi, dok drugi imaju suprotan efekt i u potpunosti ne koriste dobrobit peradi.

Direktiva koja propisuje minimalne standarde za dobrobit tovnih pilića predlaže da bi gustoća naseljenosti brojlera trebala iznositi 30 kg/m², ali bi zakonodavac mogao odobriti i veću gustoću naseljenosti (i

do 38 kg/m²) za objekte koji zadovoljavaju određene zahtjeve. Ti zahtjevi su vezani uz praćenje mikroklimatskih uvjeta za svaki peradnjak: temperatura objekta, vlažnost zraka, amonijak, mortalitet i kondiciju ptica na klanju. Britansko udruženje peradara zalaže se za to da proizvođači peradskog mesa mogu uzgajati perad s većom gustoćom naseljenosti od 34 kg/m² zbog poboljšanih klimatskih uvjeta u objektu. Utjecaj gustoće naseljenosti na dobrobit se povećava što su ptice starije, pa će zbog toga bilo koja određena maksimalna gustoća imati manje utjecaja na piliće koji se kolju u dobi od 5 tjedana (rutinska praksa u nekim zemalja EU), nego na one koji se kolju u dobi od 6 i više tjedana.

Drugi je zahtjev da tovni pilići moraju imati neprekinuti period mraka, najmanje 6 sati u svakih 24 sata, a prije potpunog zamračivanja objekta potrebno je

¹Dr.sc. Zlatko Janječić, docent, Agronomski fakultet, Svetošimunska cesta 25

provesti postupno zamračenje. Minimalni intenzitet svjetla tijekom 18-satnog svjetlosnog perioda mora biti 20 luxa. Ovo je dvaput veća preporuka od dosadašnjih preporuka za minimalni intenzitet svjetla, a koji može uzrokovati povećanu ukupnu aktivnost pilića. Ovakvim povećanim intenzitetom osvjetljenja može doći do smanjenja konverzije hrane, ali isto tako kod tovnih pilića može izazvati povećane probleme s nogama.

Jedna od najdrastičnijih direktiva Vijeća EU je ona pod brojem EC 99/74, koja donosi zabranu konvencionalne proizvodnje u baterijskim kavezima u EU od 02. siječnja 2012. godine. Iz niza činjenica se da zaključiti da je ta zabrana nastala iz isključivo političkih razloga. Izvješće Znanstvenog Veterinarskog Vijeća EU-a iz 1996. godine u potpunosti je suprotno s tom direktivom, kao i izvješće engleskog vijeća za dobrobit životinja koje je 1997. godine objavilo brojnije prednosti nego mane baterijskog načina držanja u odnosu na slobodni način držanja.

Ova se direktiva ponovo ispituje tijekom ove 2005. godine i ako se prihvati perad će biti izloženija pojavi kljucanja perja, kanibalizmu, oštećenju kostiju, bolestima i predatorima. Imati će i velik utjecaj na komercijalnu proizvodnju mesa i jaja u EU, što će vjerojatno uzrokovati povećani uvoz iz zemalja van EU u kojima će se proizvodnja i dalje odvijati u klasičnim baterijskim kavezima i bez mogućnosti slobodnog uzgoja u ispustima, a čija će cijena jaja biti daleko niža od one u poboljšanim kavezima. S druge strane, na definitivnu odluku Vijeća EU mogla bi utjecati opasnost koja se nadvila nad peradarstvo EU, a čije je ime ptičja gripa. Ukoliko će se poštivati preventivne mjere kojima se sprječava bilo kakav kontakt peradi u uzgoju sa divljim pticama, sva će perad morati biti uzgajana u strogo kontroliranim i zatvorenim objektima bez ispusta i u kojima kontakt s divljim pticama neće biti ostvariv.

Direktivom EC 99/74 donesena je i odluka o potrebi skraćivanja noktiju koja se u nekim zemljama EU na kokošima nesilicama primjenjuje od 01. siječnja 2003. Uređaj za skraćivanje noktiju je izrađen i atestiran za upotrebu iako direktivom nije utvrđena prikladna, a ni idealna dužina noktiju.

Minimalni prostor kaveza je povećan s 450 na 550 cm². Time se je nastojalo smanjiti broj nesilica po kavezu za jednu. No, dosjetljivi proizvođači opreme za proizvodnju konzumnih jaja proizveli su kaveze

kojima je podnica povećana po dubini kaveza, a zadržana ista širina te je time dobivena površina koja ispunjava zahtjeve koje je propisao zakon, a u kavezima se može uzgajati isti broj kokoši kako je bilo i u prijašnjim kavezima. Stoga je i Državni zavod UK za okoliš, hranu i ruralni razvitak (DEFRA) tijekom 2002. i 2003. godine proveo istraživanje s ciljem ispitivanja korisnosti upotrebe poboljšanih kaveza za kokoši nesilice u Engleskoj. Sukladno s rezultatima ponovnog ispitivanja direktive 99/74 EC u 2005. godini biti će donesena odluka i DEFRA-e o korištenju poboljšanih kaveza, a koju će tada odobriti i vlada UK. Proizvođači konzumnih jaja u UK su trenutno zbunjeni svim tim polemikama oko poboljšanih kaveza te bi htjeli znati mogu li kupiti nove kaveze koji su preuređeni iz prijašnjih, a koji će biti zabranjeni do 2012. godine.

Poboljšani kavezi prema odredbi 99/74 EC trebaju imati posudu u kojoj se kokoši mogu prpošiti. Za proizvođače konzumnih jaja ova je odredba dosta problematična jer kokoši radije nesu jaja u tu posudu s pijeskom nego u gnijezdo za nesenje. S druge strane, kokoši čeprkanjem i prpošenjem razbacuju pijesak iz posude, koji pada na izmet. Taj izmet kasnije u preradi za hortikulturalnu proizvodnju više nema istu komercijalnu vrijednost.

Još jedna dvosmislenost u direktivi 99/74 EC obuhvaća i prečke. Propisano je da kod alternativnog uzgoja trebaju biti adekvatne prečke bez oštih rubova koje osiguravaju barem 15 cm po nesilici, ali nije jasno definirano što se misli pod pojmom «adekvatna prečka» i na kojoj visini mora biti postavljena.

Preporuke iz direktive 99/74 EC koje se odnose na rezanje kljunova (debikiranje) propisuju da se isto kod tovnih pilića i pilenki koje će se uzgajati u poboljšanim kavezima može izvršiti do dobi od 10 dana. S druge strane, DEFRA je donijela odluku o zabrani provedbe debikiranja od 31.12.2010. godine. Zabranom korištenja mesnog i koštanog brašna povećan je rizik od pojave kljucanja perja i kanibalizma, a zabrana držanja nesilica u klasičnom kaveznom sustavu te alternativno držanje u poboljšanim kavezima moglo bi još više povećati taj rizik.

Generalno gledajući slobodno držanje peradi ima svoje prednosti, ali i možda još i više nedostataka. Tako slobodno držana perad ima veću slobodu kretanja, može se prpošiti na tlu, konzumirati svježiju travu. Povećanim kretanjem i uz osiguranje prečki

za sjedenje tijekom noći povećava se čvrstoća nogu što u završnoj fazi uzgoja može smanjiti problem s nogama.

Jedan od najveći nedostataka slobodnog držanja peradi je povećani mortalitet. Uz to je i povećan rizik od pojave kljucanja perja i kanibalizma. Također je prisutna i bojazan da jedan dio slabije peradi zbog agresivnog ponašanja veće, neće moći doći do hrane i vode. Povećan je i rizik od bolesti, zbog kontakta sa divljim pticama i njihovim izmetom, a što je zbog pojave ptičje gripe trenutno najveći problem u slobodnom uzgoju peradi u zemljama EU. Slobodno držana perad u kišnim periodima na ispuštima ima mogućnost povećanih kontakata s jajašcima ili larvama raznih parazita koji mogu uzrokovati različita oboljenja. Pojava oštećenja nogu redovita je pojava kod slobodno držane peradi isto kao i izloženost predatorima i lošim vremenskim prilikama. Često puta se u ispuštima nalaze i neki sitni predmeti čijom konzumacijom dolazi do mehaničkog oštećenja mišičinog želuca, kod kojeg kao i kod konzumacije dugačkih vlati trave (začepljenje jednjaka) može doći do uginuća. Ukoliko se kokoši nesilice drže slobodno povećan je broj tzv. podnih jaja koja su snesena izvan gnijezda, a isto je tako povećan rizik od lomljenja i konzumacije jaja. Jaja mogu biti zaprljana blatom, i izmetom te takova nisu za prodaju u ljusci, već odlaze u preradu. Kod slobodnog držanja peradi otežana je preglednost proizvodnje, te nije moguće provoditi nadzor nad peradi kao u zatvorenim objektima.

Kod poboljšanih kaveza također nalazimo velik broj prednosti i nedostataka. Tako su prednosti poboljšanih kaveza u tome što je potreban manji broj radnika na farmi, te se u potpunosti se mogu kontrolirati mikroklimatski uvjeti (temperatura, svjetlo, ventilacija). Smanjeni je rizik od kontakta divljih ptica s hranom i vodom, a isto tako nema rizika i od predatora. Kokošima je omogućeno veće kretanje, jače su im noge, mogu se prpošiti u pijesku te nesti jaja u gnijezdu. Perad je odvojena od izmeta, osim kada je izmet ostavljen u posudi s pijeskom, lakša je kontrola i prevencija nastanka bolesti. Nema podnih jaja, osim onih koje kokoši snesu u posudi za prpošenje.

S druge strane, nedostaci poboljšanih kaveza se očituju kroz oštećenja krila i nogu nastalih zbog strukture kaveza. Učestala je pojava kljucanja perja

i kanibalizma, te je potrebno vršiti debikiranje. U kavezima s više redova otežana je inspekcija kokoši, pogotovo u gornjim i donjim kavezima.

S obzirom da su pregovori Republike Hrvatske za članstvo u EU započeli, hrvatskom peradarstvu predstoje velike promjene. Naši će proizvođači konzumnih jaja morati zamijeniti ili prilagoditi postojeće baterijske kaveze s novim poboljšanim kavezima. Osim poboljšanih kaveza postoji još nekoliko sistema za držanje kokoši nesilica, a koji se uklapaju u Zakone o dobrobiti peradi. U njih spadaju slobodno držanje na velikim ispuštima, podni sustav držanja na dubokoj stelji, kombinacija držanja na dubokoj stelji i rešetkastom podu te držanje u volijerama. Volijere su različite kombinacije držanja nesilica u zatvorenom prostoru, u manjim jatima (sto do tisuću kokica) na više vertikalnih nivoa, s korištenjem gnijezda, prečki za sjedenje i mogućnošću prpošenja u pijesku. Za koji će se sistem proizvođači odlučiti ovisi o njihovim financijskim mogućnostima te o spremnosti države i EU da im pomogne povoljnim financiranjem i poticanjem takove proizvodnje mesa i jaja peradi. ■

MAT

Sa billogorskih pašnjaka i oranica...
... do Vašeg stola!

UGOSTITELJSKO TRGOVAČKI OBRT
KLAONICA I PRERADA MESA
v.l. Marijan Tulić

Bjelovar
Slavonska cesta 7
Tel. 043/ 243 630, 221 600, 236 800

ČESTIT BOŽIĆ I SRETNU NOVU 2006. GODINU CIJENJENIM KUPCIMA, PROIZVOĐAČIMA STOKE, TE OSTALIM GRAĐANIMA ŽELI "MAT" KLAONICA I PRERADA MESA, VL. MARIJAN TULIĆ, BJELOVAR.